

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА НЕПРОДУКТИВНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Сизоненко О., Арич М.І.

Національний університет харчових технологій

Будь-яка діяльність господарюючого суб'єкта пов'язана з витратами матеріально-речових, трудових та інших ресурсів, цінність яких визначається на ринку. В системі управління підприємством головним об'єктом є процес обліку, аналізу та контролю витрат господарської діяльності в цілому та в розрізі їх видів, цілей, періодів виконання. Існують різні теорії трактування витрат діяльності підприємства за своєю економічною сутністю, галузевою ознакою та іншими напрямками.

Сучасні умови господарювання дещо змінили уявлення про суть непродуктивних витрат і втрат. Непродуктивні витрати характерні для загальновиробничих та адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

До загальновиробничих витрат непродуктивного характеру можна віднести:

1) витрати на транспортне обслуговування начальників цехів, майстрів, зокрема, на утримання та експлуатацію службових легкових автомобілів, що перебувають на балансі підприємства чи організації (орендуються) та обслуговують начальників цехів, виконробів, майстрів, включаючи: вартість паливно-мастильних та інших експлуатаційних матеріалів; витрати на стоянку легкових автомобілів, їх паркування;

2) інші загальновиробничі витрати, які не відносяться до валових витрат у податковому обліку (службові понаднормові відрядження, передбачені діючим законодавством, витрати на підготовку кадрів понад установлений ліміт та ін.) [2].

Щодо непродуктивних адміністративних витрат, то до них належать ті ж самі, що й до загальновиробничих, але відрізняються вони тим, що стосуються працівників апарату управління (адміністрації), а не загальновиробничого персоналу.

Непродуктивними витратами, які входять до складу іншої операційної діяльності, можна вважати: сумнівні та безнадійні борги (списання безнадійної дебіторської заборгованості); витрати на утримання соціальної сфери; благодійні платежі за винятком тих, які можна включати у валові витрати; створення резерву на покриття сумнівних боргів; інші непродуктивні витрати операційної діяльності [1].

Поряд з непродуктивними витратами значне місце у загальній структурі витрат займають втрати. Найбільш поширеними видами втрат є втрати від браку та від простоїв на виробництві, які виникають під час основної виробничої діяльності. Що стосується втрат від браку, то слід зазначити, що на окремих підприємствах ця стаття витрат є плановою, тобто передбачається у плановій калькуляції. Справа у тому, що є певні підприємства, в яких згідно з технологічними особливостями допускається незначний відсоток браку (підприємства фарфоро-фаянсової промисловості, цегельні заводи тощо). Крім того, до втрат можна віднести ще й ті, які передбачені у складі інших операційних витрат, а саме: втрати від операційних курсових різниць; втрати від знецінення запасів (у разі їх уцінки); нестачі та втрати від псування цінностей (у разі відсутності конкретних виватців); штрафи, пені, неустойки [3].

Наявність непродуктивних витрат і втрат на підприємстві вимагає підвищення ефективності управління ними. Безперечно, процес управління непродуктивними

витратами і втратами досить складний, а в окремих випадках навіть непередбачуваний. Кращих результатів в управлінні витратами можна досягти у тому випадку, коли на підприємстві добре налагоджена система оперативного обліку, контролю й аналізу, яка стає перепорою для утворення непродуктивних витрат або втрат. Про це слід пам'ятати менеджерам, адже набагато легше попередити появу непродуктивних витрат і втрат, ніж їх ліквідувати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаренко І.А., Пластун В.Л. Сутність та класифікація витрат підприємства [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/ece/2013/13E51E9D8F756254870B61765C195052.pdf>.

2. Крот Ю.В. Непродуктивні витрати: визначення та зміст [Електронний ресурс] — Режим доступу: [http://www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/2011/nv_4\(12\)/211-216.pdf](http://www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/2011/nv_4(12)/211-216.pdf).

3. Филюк Г., Грінченко А. Непродуктивні витрати і втрати на промислових підприємствах України [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1456806.